Дуальна професійна освіта у Німеччині

Funded by

The Federal Government

on the basis of a Decision by the German Bundestag

Центр міжнародного співробітництва у сфері професійної освіти при Федеральному уряді

Federal Institute for Vocational Education and Training

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Дуальна професійна освіта у Німеччині

1. Основи та рамкові умови
2. Мотивації, інтереси та процес
3. Модель успіху

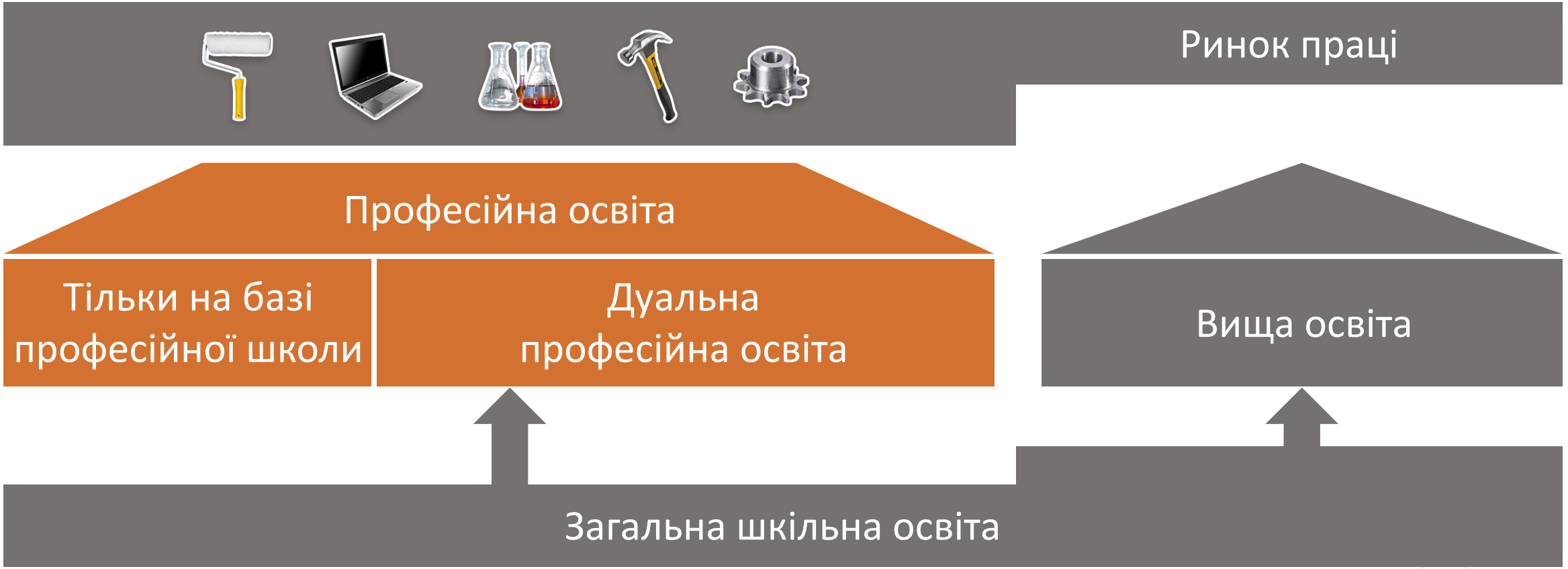
Дуальна професійна освіта:

Основи та рамкові умови

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Оглядово про дуальну професійну освіту в межах німецької системи професійної освіти

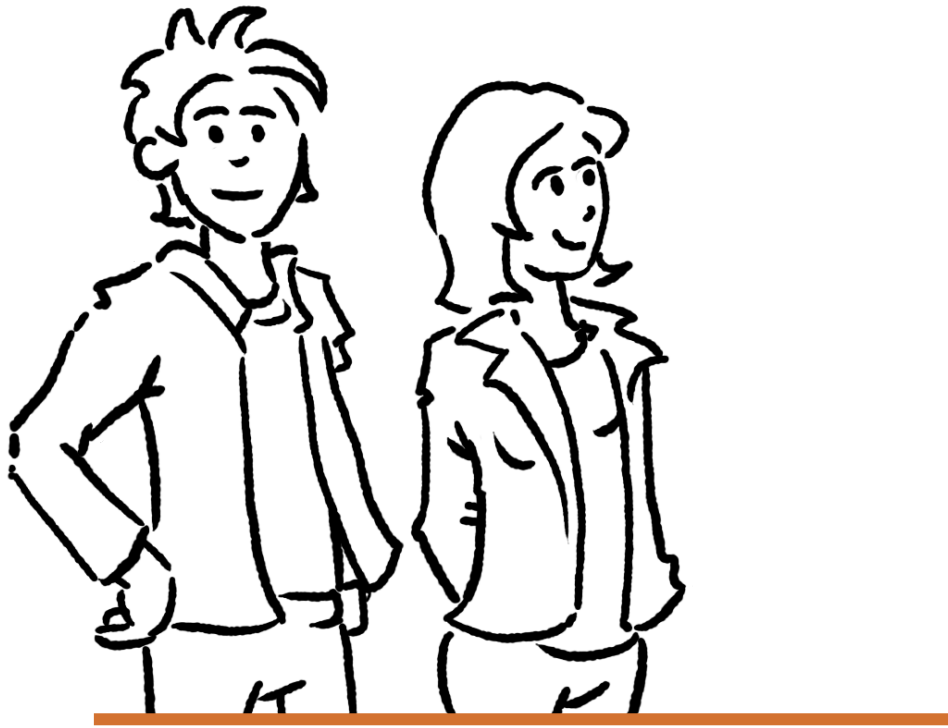
Основи

Учасники: особи, які отримують професійну освіту («учні»)

- 1,22 млн учнів щорічно
- навчання 324 визнаним професіям

Це означає:

- 5 % від усіх фактично зайнятих осіб складають учні

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Учасники: роботодавці

- щорічно професійна освіта здійснюється на базі приблизно 18,7 % усіх підприємств, працівники яких підлягають обов'язковому соціальному страхуванню (приблизно 396 800 із 2,1 млн)
- це приблизно 475 950 нових учнів на рік
- 79 % з них після завершення навчання працюють на тому підприємстві, на якому вони здобули професійну освіту

Рамкові умови професійної освіти забезпечуються суб'єктами економічної діяльності, соціальними партнерами та державою

- Палати
- Соціальні партнери (асоціації працівників та роботодавців)
- Держава

Палати та соціальні партнери: визначають та перевіряють зміст освітньої програми на підприємстві

Держава: надає законодавчі рамкові умови та ресурси для шкільної професійної освіти

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Інститути: палати як компетентна інстанція

- здійснюють нагляд та контроль щодо професійної освіти на підприємствах
- атестують викладацький склад
- організовують проведення іспитів
- проводять інформаційні заходи та консультації

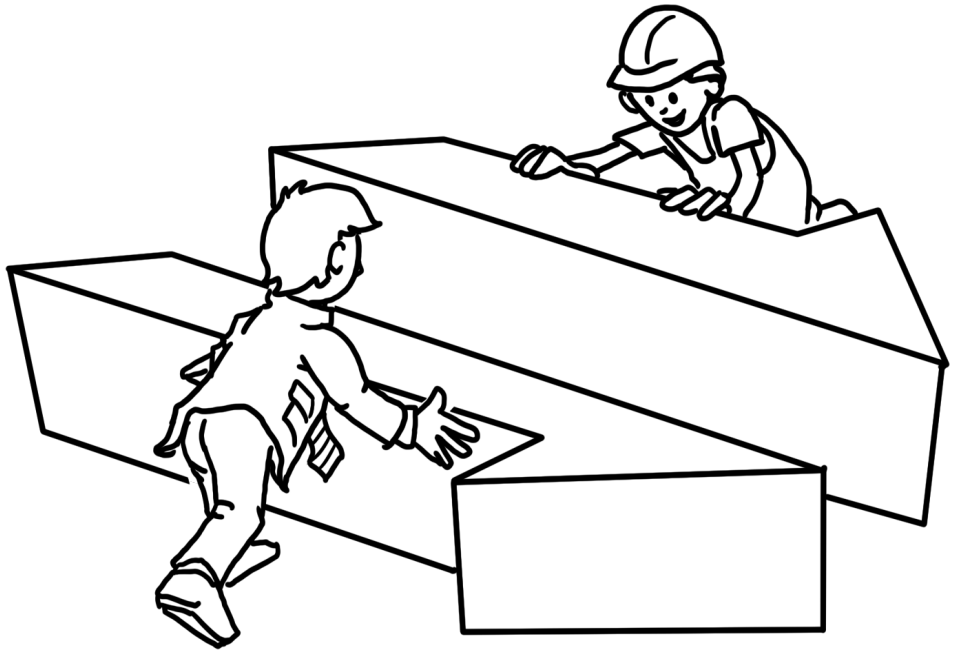

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Інститути: соціальні партнери

Профспілки та асоціації роботодавців узгоджують між собою та з державою відповідні стандарти щодо виробничої частини професійної освіти

- зміст освітньої програми
- оплата праці у період професійного навчання
- контроль професійного навчання на підприємстві
- участь в екзаменаційній комісії

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Інститути: держава, що надає рамки

- погоджує з соціальними партнерами правила організації професійного навчання (професійне навчання на підприємствах)
- визначає професійну освіту у професійних школах: рамковий навчальний план
- фінансує, організовує та контролює державну систему професійних шкіл
- проводить дослідження в галузі професійної освіти (Федеральний інститут професійної освіти)
- надає допомогу в рамках пошуку місця навчання (наприклад, молоді, безробітним, представникам уразливих верств населення)

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Рамки: стандарти

- визначають здійснення Дуальної професійної освіти на підприємствах та у професійних школах
- забезпечують контроль якості та розвиток Дуальної професійної освіти
- діють на всій території Німеччини

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Рамки: стандарти та їх виникнення

- **1. Роботодавці** виявляють на підприємствах нові професійні завдання та кваліфікації
- **2. Соціальні партнери та держава** погоджують та приймають нові стандарти професійного навчання на підприємствах, модератором процесу виступає Федеральний інститут професійної освіти
- **3. Держава** приводить рамкові навчальні плани у відповідність до нових правил організації професійного навчання

Прийняті стандарти фіксують у правилах організації професійного навчання (підприємства) та у рамкових навчальних планах (професійні школи).

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Рамки: стандарти як правила організації професійного навчання

Освітні стандарти для навчання на підприємствах фіксують у правилах організації професійного навчання:

- найменування професії
- професійний профіль
- зміст навчальної програми
- тимчасові рамки та тимчасовий план
- вимоги до іспитів

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Рамки: стандарти та рамковий навчальний план

У ході навчання у професійній школі учням передають необхідні теоретичні знання щодо професії та розширюють запас наявних у учнів знань, що належать до галузі загальної освіти.

Ці освітні стандарти визначають у рамковому навчальному плані:

- мета навчання
- Зміст
- навчальні модулі

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Законодавчі рамки

Стаття 12 Основного закону Німеччини (Grundgesetz) встановлює свободу вибору професії.

Законодавство у галузі виробничої професійної освіти

- Закон про професійну освіту (Berufsbildungsgesetz)
- Закон про охорону праці неповнолітніх (Jugendarbeitsschutzgesetz)
- Ремісничий кодекс (Handwerksordnung)
- Закон про тарифні угоди (Tarifvertragsgesetz)
- Закон про тимчасове регулювання нормативних вимог Промислово-торгової палати (Gesetz zur vorläufigen Regelung des Rechts der Industrie- und Handelskammer)
- Закон про правовий режим підприємств (Betriebsverfassungsgesetz)

Законодавство у галузі шкільної професійної освіти

- обов'язкова шкільна освіта
- регіональні закони про школу

Дуальна професійна освіта:

Мотивації, інтереси та процес

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Мотивація та заходи на рівні держави

Мотивація: Німеччині потрібні кваліфіковані фахівці для забезпечення зростання та розвитку економіки.

Висновок: Ми повинні зміцнювати систему Дуальної професійної освіти та керувати нею.

Заходи :

- створення та актуалізація законодавчих рамок
- залучення до процесу додаткових учасників
- контроль та розвиток системи (зокрема силами Федерального інституту професійної освіти)

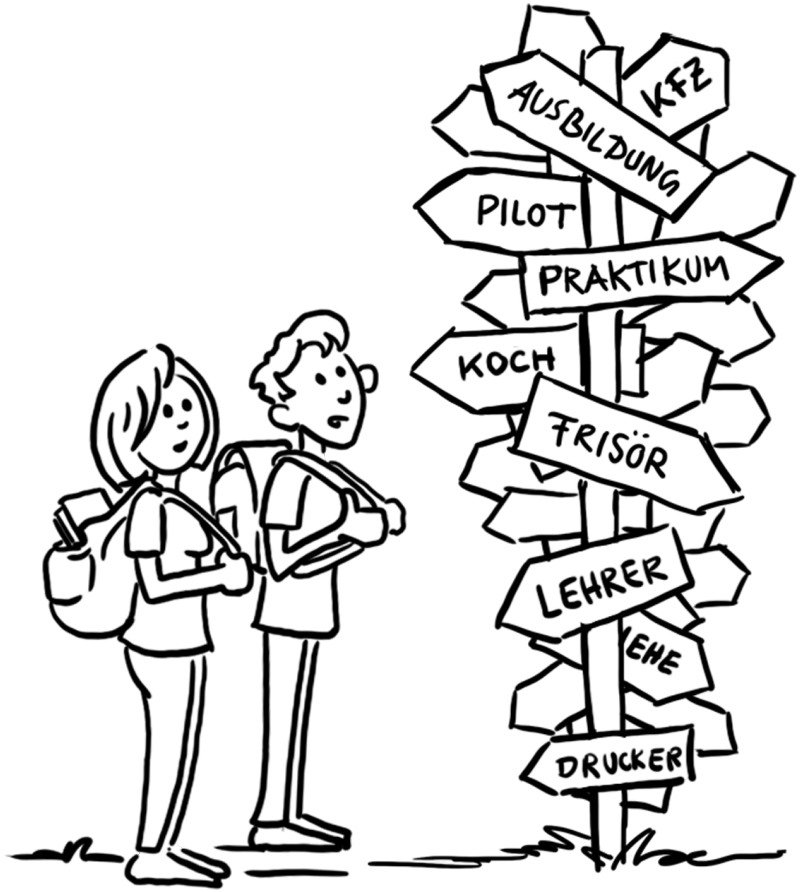
Відправний пункт

Мотивація та відправний пункт – молодь

Мотивація: «Я хочу стати…!»

Відправний пункт :

- знайти потенційні підприємства та ознайомитися з пропозиціями
- написати заяви про прийом на навчання
- якщо необхідно – порядок відбору
- вибрати навчально-виробниче підприємство
- укласти договір про професійне навчання

Відправний пункт

Мотивація та відправний пункт – підприємство

Мотивація: «Мені потрібна впевненість у питаннях кадрового забезпечення»

Відправний пунк :

- отримати допуск
  як навчально-виробниче підприємство
- запропонувати місця для навчання
- оцінити заяви щодо прийома на навчання
- відібрати учнів
- укласти договір про професійне навчання

Договір про професійне навчання

Професійна освіта починається з укладання договору про професійне навчання між роботодавцем та учнем.

Договір про професійне навчання регулює такі аспекти :

- термін навчання
- зміст
- випробувальний термін
- предметний та тимчасовий план навчання
- оплата праці
- права та обов'язки обох сторін

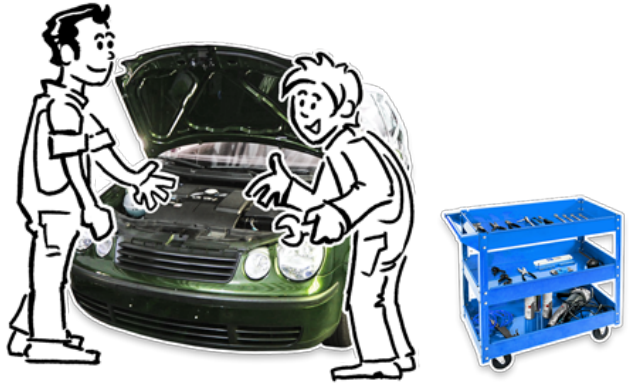

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Дуальне навчання на двох навчальних майданчиках

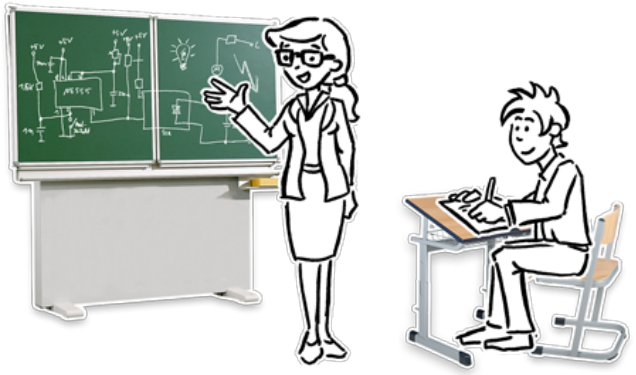
70% – навчання **на підприємстві**

- упорядковане навчання у реальних умовах праці
- учні задіяні на конкретних виробничих ділянках
- працю учнів оплачують

30 % – заняття **у професійній школі**

- заняття у класі
- 2/3 програми – предмети за фахом
- 1/3 програми – загальноосвітні предмети

Термін Дуального професійного навчання складає від двох до трьох з половиною років

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Випускний екзамен

Випускний екзамен

- організовується палатами
- теоретична та практична частини
- до складу екзаменаційної комісії входять
  - роботодавці
  - працівники (представники профспілки)
  - викладачі професійної школи (представляють державу)

Процес

Випускний екзамен

Документ про освіту

- видається палатою
- визнаний державою диплом

Здобуття диплома є успішним завершенням навчання.

Початок професійної кар'єри.

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Початок професійної кар'єри: шанси

На ринку праці

- трудовий договір безпосередньо з підприємством, на якому пройшло професійне навчання
- трудовий договір з іншим підприємством
- працевлаштування у іншій професійній галузі

Продовження професійної освіти

- курси підвищення кваліфікації та перекваліфікації
- здобуття вищої освіти («третя галузь освіти»)

Дуальна професійна освіта

Модель успіху

Як працює Дуальна професійна освіта?

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Резюме

Процес

- Навчання паралельно на підприємстві (70 %) та у професійній школі (30 %): «дуально»
- Навчання за певною програмою та протягом певного терміну (договір про професійне навчання)
- Навчання на конкретній виробничій ділянці
- Випускний іспит перед незалежною комісією

Як працює Дуальна професійна освіта?

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Резюме

Рамки

- Держава гарантує законодавчі рамки
- Держава організовує шкільну частину професійної освіти
- Палати та соціальні партнери визначають обсяг та зміст професійного навчання
- Палати як компетентні інстанції здійснюють нагляд за навчанням на підприємстві

Чому Дуальна професійна освіта успішно функціонує у Німеччині?

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Чинники успіху

- Історично сформована система
- Високий рівень суспільного визнання
- Ситуація несе вигоди як для учнів, так і для підприємств
- Навчання відповідає потребам у кваліфікованих кадрах
- Ефективна інституційна база
  (палати, соціальні партнери, малі та середні підприємства)
- Участь усіх зацікавлених сторін у формуванні системи
- Висока гнучкість та адаптивність системи

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

П'ять стовпів

1. Співробітництво між державою, суб'єктами економічної діяльності та соціальними партнерами
2. Навчання у межах виробничого процесу
3. Загальновизнані національні стандарти
4. Кваліфікований викладацький склад
5. Інституціоналізовані дослідження та консультації

Переваги

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Переваги для учнів:

Дуальна професійна освіта –
це ідеальна підготовка до професійного життя:

- вузькоспеціальні компетенції та кваліфікації для здобуття професії
- реальні умови праці (верстати, технології, робоча обстановка)
- оплата праці під час професійного навчання

Переваги

Переваги для підприємств:

Дуальна професійна освіта забезпечує наявність висококваліфікованих кадрів:

- компетентні фахівці, які відповідають потребам підприємства (на відміну від претендентів «з вулиці»)
- підвищена продуктивність праці (швидка окупність)
- активна участь суб'єктів економічної діяльності у розробленні освітніх стандартів
- внесок у Соціальну відповідальність бізнесу (CSR)

Переваги

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Переваги для держави та суспільства:

Взаємна вигода, добробут та соціальна гармонія:

- висока продуктивність економіки та праці
- гармонізований ринок праці (пропозиція/попит)
- соціальна та економічна інтеграція людей
- вплив на освітній процес з боку всіх учасників

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Виклики з погляду учнів

- Невідповідність між затребуваними та доступними місцями навчання (відсутність місць)
- Доступ до Дуальної професійної освіти
- Посилення професійних вимог
- Освіта протягом усього життя

Виклики

- **Виклики з погляду підприємств**
  - Невідповідність між затребуваними та доступними місцями навчання (відсутність претендентів)
  - «Готовність до здобуття професійної освіти»
  - Інклюзія людей з обмеженими можливостями
  - Інклюзія мігрантів

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Виклики з погляду держави та суспільства

- Демографічні зміни
- Передбачувана нестача кваліфікованих кадрів
- Тренд на академізацію
- Регіональні відмінності
- Інклюзія

Довідкова інформація

GO:VET
German Office for International Cooperation in Vocational Education and Training

Цифри та факти

- Інформаційний звіт Федерального інституту професійної освіти (посилання)
- Звіт про професійне навчання (посилання)
- Федеральне статистичне відомство (Statistisches Bundesamt) (посилання)
- BMFTR Data Portal (посилання)
- BIBB Report 2/2025 (посилання)
- IAB-Forum (посилання)

Освітні стандарти

- Брошура Федерального інституту професійної освіти: Правила організації професійного навчання, і звідки вони беруться (посилання)
- Зразки правил організації професійного навчання та рамкового навчального плану (Федеральний інститут професійної освіти) (посилання)

Правові документи

- Закон про професійну освіту (Berufsbildungsgesetz) (посилання)
- Закон про охорону праці неповнолітніх (Jugendbeschäftigungsgesetz) (посилання)
- Закон про тимчасове регулювання нормативних вимог Промислово-торгової палати (Kammergesetz) (посилання)
- Закон про тарифні угоди (Tarifverhandlungsgesetz) (посилання)
- Закон про правовий режим підприємств (Betriebsverfassungsgesetz) (посилання)

Сайти

- GOVET (посилання)
- BMBFSFJ (посилання)
- BMFTR (посилання)
- Федеральний інститут професійної освіти (BIBB) (посилання)

За додатковими питаннями звертайтесь за посилання

- govet@bibb.de

GOVET at BIBB

Friedrich-Ebert-Allee 114-116
53113 Bonn, Germany

govet@bibb.de

+49 228 107 1818

www.govet.international

